

Iva in njen stric

Tam na sončni in topli strani naše domovine leži mestece, položeno med njive, loze in steljnike. V stranski ulici tega mesteca živi osemletna deklica Iva. Seveda že veselo hodi v šolo, zna že brati in pisati, kmalu pa bo začela tudi uganke reševati in tedaj bo njeno ime znano širom domovine.

Ako bi pred letom dni kdo zaklical Ivi: »Beži stran, avto gre!« ali: »Teci domov, ker gori hiša!« ali: »Le potepaj se, le, bo res prišla mama s pristave z brezovo šibo!« bi se Iva ustrašila in bi ubogala. Ako pa bi ji kdo rekel: »Iva, stric Matija gre!« tedaj bi deklici zastalo srce, obraz bi ji pobledel in za trenutek bi v grozi kar okamenela. Že naslednji trenutek pa bi se spustila v nezadržan beg ali domov ali v kako njej znano varno pribežališče.

Takšna je bila Iva.

Zato je čisto naravno, da je Matija zagledal svojo nesrečno nečakinjo vedno v begu: drobne nožice so tekle po cesti, modra oblekca je frfotala okrog kolen, svetli kodri na sklonjeni glavici pa so se ji stresali v brezumnem teku. Ljudje so se ozirali za Ivo, Matija pa si je v zadrževanem smehu grizel ustnice in gledal v tla. Medtem je deklica izginila za kostanji, za cerkvenim voglom ali na ovinku.

Ni in ni šlo Matiji v glavo, zakaj se ga Iva tako boji. Tudi drugi tega niso vedeli. Matijeva sestra in Ivina mati Neža se je trudila zlepa in zgrda, da bi izbila neumni strah iz svojega otroka. Zaman — stric Matija je bil in ostal Ivi utelešena groza.

Tako smešno in nenavadno razmerje med dvema bližnjima sorodnikoma vendar ne more trajati brez konca, je razmišljal Matija. Nekaj se bo moralo zgoditi, kar naju bo zbližalo.

A kaj se bo zgodilo, kako in kdaj, Matija seveda ni mogel vedeti. Čutil je le, da bo prišlo po naključju, njemu in Ivi v iznenadenje in začudenje. Iva je vedela o Matiji dvoje: da je učitelj in da je doma z Gomile.

Za tiste malomestne otroke Gomila pomeni raj in to ime tudi zasluži. Ona je res raj češenj in jagod, vsakovrstnega poletnega sadja, breskev, grozdja, kostanja in nešpelj. Gosposki in negosposki otroci se ob tržnih dnevih in ob nedeljskih dopoldnevih željno ustavljajo okoli cerkve in pod kostanji ob procajnah in cekarjih, iz katerih zapeljivo vabijo gomilske dobrote. To se prične še pred Vidovim in traja tja do adventa.

Z Gomile imajo ljudje uro daleč do farne cerkve v mestecu. Ob lepem vremenu je pot čudovita, ali ob deževju — zlodej jo vzemi! Razmoči se rdeča ilovica, iz kolotečin se razliva voda ali pa se od strani steka na cesto, tako da človek ne ve, ali je bolj moker ali blaten.

Ali ko češnje dozori, diši pot po samem borovju in zrelem ječmenu, glogovi omejki pa utripljejo v luči in toplini. Iz malomesnega prahu prideš na Gomilo kakor v zaletu. Obrišeš si znoj s čela in se ogledaš naokrog: košenice valovijo v vetru, cvetoča trtja presladko dišijo, jate škorcev se gostijo po češnjah.

V takem času je nekega nedeljskega jutra rekla Neža svojim štirim otrokom:

»Popoldne po večernicah pojdemo pa na Gomilo k stari mami.«

Nedeljski dopoldan je minil, nato je minil obed, minile so končno tudi večernice, kjer je Ivin bratec ministriral. Pa so odšli proti Gomili. Vroče sonce je žgalo z neba, a bilo jim je tako veselo v dušah, da vročine skoraj še čutili niso.

Največji praznik je doživljala Iva. Drugič v živiljenju je šla na Gomilo. Matija ji ni prišel na misel. Če pa bi se bilo to zgodilo, bi jo bili brž potolažili, češ da ga ni na Gomili, da je še tam zad za hribi.

Pot se je dvigala čez griče proti sončnemu pobočju vinske gore. Naposled so se ustavili blizu samotne kmečke hiše, ki je čemela sredi drevja.

»Iva, zdaj pa kar steci k stari mami! Lepo jo pozdravi in ji reci, da prihajam!« je rekla Neža svoji najmlajši deklici.

Iva, oblečena v živoorodečo oblekco z belimi pikami, je stekla po stezi in izgubila med drevjem. Nato je zadržala korak, ozirala se na vse strani in tiho koracala proti hiši. Tedaj pa je pri skednju zarožljala veriga in proti Ivi se je v laježu zagnal velik siv pes, da je deklici zastalo srce. Niti dah niti si ni upala, kaj šele, da bi zaspila. Pes je lajal in Iva je imela občutek, da jo bo zdaj zdaj raztrgal in požrl. Negibna in bleda je stala na mestu kot okamenela kraljica palčkov ter čakala, da se zgodi najhujše.

A glej — od večnih vrat naglo prihaja stric Matija. Smehlja se, ker vidi, da je rešitelj. Pomiri psa in se zagleda v svojo malo sorodnico, ki se še vedno ne gane. Ne gane se, ne beži pred stricem — čudol! Stric Matija jo gleda, gleda — ne more se je nagledati. Nato razširi roke, se skloni in dvigne Ivo visoko nad glavo. Na hišnem pragu veselo tleskne z dlanmi stara mama, tam po stezi pa že prihajajo oni štirje.

Tako se je zgodilo, kar se je pač moralo zgoditi: Iva in stric Matija sta tisto nedeljo sklenila veliko prijateljstvo, temu pa je sledila prava češnjeva gostija. Preden so gostje odšli, je celo hudi čuvaj Tiger začutil božajočo Ivinu roko na svojih uhljih in je veselo pomahal z repom.

Ko se je Matija po odhodu sorodnikov vrnil k skednju in zagledal psa, se je nasmejal. Prišle so mu namreč na misel besede, ki jih je moral Jezus čuti od farizejev, češ da hude duhove izganja z Belcebubom.

»Tiger, Tiger, če bi bil jaz hudi duh, ki se ga je Iva na smrt bala, potem bi bil ti res pravi Belcebub!« je rekel in pogladil žival po hrbtu.

Janko Samec

Moj učitelj

Še pomnim ga, kak je pred nami hodil
med šolsko uro strog, a blag obenem.
Po čelu je visokem in učenem
že prav za prav med učenjake sodil.

Z roko nas preizkušeno je vodil
k življenju v delu večnem in poštenem,
da moči ni v denarju mu nobenem
vrniti, kar takrat nam je posodil.

Ko pa govoril je o domu svojem
in o slovenski naši govorici,
bil lep je, da živi še v srcu mojem.

Bil je podoben v dan pojoči ptici.
Pa naj to pesem njemu v čast zapojem
in še njegovi materi — kmetici!